

Vägledning för beslutanderätt och undertecknande av handlingar

1. Om begreppet firmatecknare

Vid undertecknande av avtal och andra skrivelser efterfrågas ibland vem som är firmatecknare för styrelsen och nämnderna i Region Jönköpings län – RJL. Firmatecknare är en civilrättslig term som används för personer som har rätt att företräda ett bolag eller en förening och teckna dess firma. Firmateckningsrätten regleras i Aktiebolagslagen och Lagen om ekonomiska föreningar.

Firmateckningen är inte ett begrepp som återfinns i Kommunallagen. Vem som har rätt att företräda en kommun eller ett landsting avgörs i stället av Kommunallagens regler om beslutanderätt och civilrättsliga regler om befogenheter. Nämnder kan delegera beslutanderätten till utskott och enskilda ledamöter eller befattningshavare. Vem som har rätt att på delegation fatta beslut och därmed underteckna handlingar framgår av styrelsens/nämndernas delegationsordningar och regiondirektörens vidaredelegering.

I vissa situationer krävs att **handlingar som inte hör till något beslut** undertecknas av en behörig ställföreträdare. Rätten att utse befattningshavare med rätt teckna RJL:s firma i olika ärenden är delegerat till regiondirektören.

Behörig ställföreträdare (firmatecknare) behöver utses framförallt vid undertecknande av skattedeklarationer och ansökningar om statsbidrag och andra offentliga medel. Banker behöver också få intygat att en person har rätt att disponera RJL:s likvida medel. Regiondirektören utser vilka befattningshavare som har sådan rätt. Om någon befattningshavare inte särskilt utsetts är regiondirektören behörig ställföreträdare.

2. Beslut som fattas av styrelse/nämnd eller på delegation (politiska beslut)

Av delegationsordningarna för respektive nämnd framgår vem som har rätt att underteckna avtal, handlingar och skrivelser som beslutas av nämnd eller utskott på delegation. För regionstyrelsen gäller t.ex. att sådana handlingar ska undertecknas av ordföranden (vice ordföranden vid förfall för ordföranden) och kontrasieras av regiondirektören, vid dennes förfall ekonomidirektör.

Innan en handling får undertecknas ska ärendet ha behandlats och beslutats av den nämnd eller det utskott som har beslutanderätten.

I de fall enskilda befattningshavare har rätt att fatta beslut på delegation är det befattningshavaren som ska underteckna handlingen.

Samtliga beslut som är fattade på delegation ska anmälas till den som delegerat beslutanderätten (nämnd eller regiondirektör vid vidaredelegering) såvida inte annat framgår av delegationsordning.

3. Rätten att fatta verkställighetsbeslut

3.1 Skillnaden mellan politiskt beslut och verkställighet

Utöver de beslut som regleras i delegationsordningen fattas i praktiken ett stort antal verkställighetsbeslut. Gränsen mellan politiska beslut och verkställighet kan vara svår att dra. Verkställighet är beslut som vissa befattningshavare fattar inom ramen för de uppgifter som följer med befattningen. Med verkställighet avses åtgärder som en tjänsteman utför i den dagliga verksamheten där det inte föreligger några alternativa lösningar av principiell och övergripande natur.

Även om en åtgärd innefattar ett visst mått av självständigt ställningstagande kan det oftast hänföras till ren verkställighet om åtgärden sker inom ramen för redan fastställda målsättningar. Exempel på sådan verkställighet är vissa interna frågor om inköp och personaladministration.

3.2 Vem har rätt att utföra verkställighetsåtgärder?

Vilka verkställighetsåtgärder som en enskild tjänsteman har rätt att besluta avgörs av de behörigheter som följer av tjänstemannens befattning. Behörigheterna kan t.ex. framgå av en arbetsordning, arbetsbeskrivning eller helt enkelt anses följa av själva anställningsavtalet. RJL kan ge instruktioner om att den anställda ska ha en inskränkt befogenhet.

Exempel: En anställd har *behörighet* att för RJL:s räkning ingå avtal om köp av varor och tjänster. Den anställde har på grund av särskilda instruktioner endast *befogenhet* att ingå sådana avtal till ett värde som inte överstiger 10 000 kr.

3.3 Om ställningsfullmakt och rätt att företa rättshandlingar för Regionens räkning

Vissa befattningar innebär att den anställde anses ha behörighet att ingå vissa rättshandlingar på RJL:s vägnar, t.ex. ingå avtal om köp av varor eller tjänster. Detta kallas inom juridiken för att den anställda har en ställningsfullmakt. Ställningsfullmakt regleras i Avtalslagen.

Om den anställda har rätt att utföra verkställighetsåtgärder som innebär att t.ex. ingå avtal för RJL:s räkning, är det också denna person som ska underteckna avtalet. När den anställda har undertecknat avtalet blir det bindande för RJL.

3.4 Vad händer om den anställda överskrider sina befogenheter?

Om en anställd genom att ingå avtal överskrider sina befogenheter blir rättshandlingen ändå bindande för RJL. Undantaget är om motparten insåg eller borde ha insett att befogenheterna överskridits. Därför är det viktigt att försäkra sig om att rättshandlingen ligger inom ramen för befogenheten innan man företar en rättshandling för RJL:s räkning.

4. Några exempel på verkställighet

4.1 Inköp

Inköp av varor och tjänster som understiger **två prisbasbelopp** betraktas normalt som verkställighet.

Verksamheter inom områden där avropsavtal inte finns kan genomföra sådana inköp utan samråd med inköpsavdelningen. Detta framgår av gällande delegationsordning/vidaredelegering. Om avropsavtal inte finns ska samråd ske med område inköp för att se om upphandling kan bli aktuell. Bedöms det inte som aktuellt kan inköp under två prisbasbelopp ske som verkställighet.

***Undantag:** Inköp av varor och tjänster som innebär att personuppgifter kommer att behandlas betraktas aldrig som verkställighet utan ska göras av inköpsavdelningen enligt gällande delegationsordning.*

4.2 Försäljning

Försäljning av varor och tjänster kan aktualisera bestämmelserna om näringsverksamhet i 2 kap. 7 § Kommunallagen.

I delegationsordningen har viss försäljning delegerats: försäljning av utrangerad utrustning (RS 4.3.7) liksom uthyrning och försäljning av produktioner inom Smålands Musik och Teaters verksamhet (ANA 4.6.4).

Som verkställighet betraktas t.ex. smärre transporttjänster till leverantörer inom det fria vårdvalet, naturbruksgymnasiums försäljning av mjölk samt försäljning av tjänst till t.ex. Sveriges Kommuner och Landsting - SKL.